FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CLAUS GULMANN

fremsat den 13. juli 1994 *

Hr. præsident,
De herrer dommere,

1. Verwaltungsgericht Mainz har forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende gyldigheden af artikel 6, stk. 5, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og mousserende vine tilsat kulsyre [1]. Bestemmelserne i denne artikel indebærer, at benævnelsen »méthode champenoise« — efter udløbet af en overgangsperiode — kun kan anvendes for mousserende vine, som har ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse »champagne«. Verwaltungsgericht fandt, at der var tvivl om disse bestemmelsers gyldighed set i forhold til grundrettigheden til fri erhvervsudøvelse og forbuddet mod forskelsbehandling.

Parterne i sagen for Verwaltungsgericht var Land Rheinland-Pfalz og SMW Winzersekt GmbH, som er en sammenslutning af vinavlere, der fremstiller mousserende vine på grundlag af vine fra dyrkningsområdet Mosel-Saar-Ruwer, og som forhandler sine produkter under betegnelsen »Sekt« og med en af de to benævnelser »Flaschengärung im Champagnerverfahren« (gæring på flaske efter champagnemetoden) eller »klassische Flaschengärung — méthode champenoise« (klassisk gæring på flaske — »méthode champenoise«). Senere i mit forslag til afgørelse vil jeg blot referere til disse metoder med udtrykket »méthode champenoise«. De nævnte bestemmelser bevirker, at Winzersekt ikke længere vil kunne anvende disse benævnelser efter den 31. august 1994. Sammenslutningen har bestridt disse bestemmelsers lovlighed.

2. Sagens baggrund og faktiske omstændigheder er følgende: Siden tyverne har de tyske mousserende vine, som tidligere kunne forhandles under navnet »Champagner«, ikke længere kunnet bære dette navn på grund af den beskyttelse, der gives den franske betegnelse »champagne«, og de blev dernæst især forhandlet under betegnelsen »Sekt«. Den beskyttelse, der blev givet »champagne«, forhindrede imidlertid hverken de tyske producenter eller andre franske producenter i at anvende benævnelsen »méthode champenoise« på deres produkter.

3. Denne benævnelse henviser til en bestemt fremstillingsproces, hvis omrids er upræcise, men som ifølge de foreliggende oplysninger

* Originalsprog: fransk.
1 — EFT L 231, s. 9.

normalt adskiller sig fra andre former for fremstilling af mousserende vin ved de to følgende omstændigheder:

— gæringen af vinen med henblik på at gøre den mousserende — hvad man kalder eftergæringen — sker på flaske, og

— adskillelsen af cuvéen fra bærmen sker ved degorgering.

4. I 1985 begyndte fællesskabslovgiver at fastsætte regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine og udstedte med dette formål forordning (EØF) nr. 3309/85, som dernæst blev ophævet ved den ovennævnte forordning. Bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, i forordningen af 1985 var praktisk talt identiske med de bestemmelser, som er genstand for nærværende sag, og bevirkede ligeledes, at det efter udløbet af en overgangsperiode, som løb indtil den 1. september 1994, var forbudt at anvende benævnelsen »méthode champenoise« for mousserende vine, som ikke havde ret til oprindelsesbetegnelsen »champagne«. En tysk producent, Deutz und Geldermann, som befandt sig i samme situation som Winzersekt, anlagde sag med påstand om annullation af disse bestemmelser. Domstolen afviste denne sag ved dom af 24. februar 1987, Deutz und Geldermann mod Rådet [2].

2 — Sag 2/86, Sml. s. 941.

5. Winzersekt anlagde først sag ved Verwaltungsgericht Mainz med påstand om, at det blev fastslået, at sammenslutningen havde ret til indtil den 31. august 1994 at anvende benævnelsen »méthode champenoise«, og ved dom af 2. februar 1989 gav Verwaltungsgericht Winzersekt medhold. Dernæst ansøgte Winzersekt forvaltningsmyndighederne i Land Rheinland-Pfalz om en »bindende udtalelse« om lovligheden af brugen af denne betegnelse, også efter den 31. august 1994. Ved afgørelse af 15. januar 1992 meddelte forvaltningen Winzersekt, at sammenslutningen ikke længere havde ret til at anvende denne benævnelse efter den 31. august 1994, hvorefter Winzersekt anlagde sag ved Verwaltungsgericht med påstand om, at det blev fastslået, at denne afgørelse var retsstridig, således at det blev tilladt sammenslutningen, også efter denne dato, at anvende benævnelsen »méthode champenoise«. Verwaltungsgericht fandt, at sagens udfald afhang af, om artikel 6, stk. 5, i forordning nr. 2333/92 var lovlig, og forelagde Domstolen følgende spørgsmål:

»Er bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92 af 13. juli 1992 ugyldige, for så vidt som henvisningen til den fremstillingsproces, der benævnes 'méthode champenoise' for mousserende kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (mkvbd), fremstillet af vine, som ikke må bære oprindelsesbetegnelsen 'champagne' sammen med en tilsvarende betegnelse vedrørende denne fremstillingsproces, fra september 1994 ikke længere skal være tilladt?«

6. Winzersekt, Rådet, den franske regering og Kommissionen har afgivet indlæg for Domstolen.

7. Indledningsvis finder jeg grund til kort at opholde mig ved det forslag til svar, som den franske regering principalt har fremført i sit skriftlige indlæg, og som går ud på, at Domstolen fastslår, at det ikke er fornødent at træffe afgørelse. Den argumentation, der ligger til grund for dette forslag, er, at på tidspunktet for de i hovedsagen omhandlede faktiske omstændigheder var den gældende forordning ikke den i det forelagte spørgsmål nævnte, men forordning nr. 3309/85. Følgelig er det forelagte spørgsmål ifølge den franske regering uden betydning. Under den mundtlige forhandling har den franske regering desuden udtrykt tvivl om, hvorvidt der reelt ligger en tvist til grund for hovedsagen.

8. Efter min opfattelse må dette forslag til svar forkastes, fordi det er ubestrideligt, at de pågældende bestemmelser, bortset fra nogle mindre redaktionelle forskelle, er identiske i de to forordninger, og det har ikke været draget i tvivl, heller ikke af den franske regering, at Domstolens svar på det forelagte spørgsmål vil gøre det muligt for Velwaltungsgericht at afgøre den sag, der verserer for den. Med hensyn til spørgsmålet, om der foreligger en reel tvist, vil jeg blot bemærke, at der ikke er grundlag for at betvivle, at Winzersekt har en interesse i at kunne fortsætte med at anvende den pågældende benævnelse, og dernæst, at det næppe har mening at tvinge sammenslutningen til at afvente udløbet af overgangsperioden, før den kan få afklaret retstilstanden. Følgelig anser jeg det for hensigtsmæssigt at undersøge lovligheden af artikel 6, stk. 5, i forordning nr. 2333/92.

9. Med hensyn til sagens realitet bør det først fremhæves, hvilken lovgivningsmæssig ramme bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, indgår i. Forordning nr. 2333/92 samt dens forgænger, forordning nr. 3309/85, fastsætter regler for betegnelse og præsentation af mousserende vine, idet fællesskabsreglerne om definition og produktion er fastsat bl.a. ved Rådet forordning (EØF) nr. 822/87 af 16. marts 1987 [3] og ved Rådet forordning (EØF) nr. 2332/92 af 13. juli 1992 [4]. Der opstilles en grundlæggende sondring mellem tre typer mousserende vine: »mousserende kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder« (mkvbd), hvis kvalitet anses for at være den bedste, og »mousserende kvalitetsvine«, hvis kvalitet anses for at være højere end kvaliteten af »mousserende vine«.

10. Forordning nr. 2333/92 indeholder i de to første artikler definitioner og deles dernæst i tre afsnit, det første vedrørende betegnelse, det andet vedrørende præsentation og det tredje med almindelige bestemmelser. Det første afsnit omfatter artikel 3-8. Artikel 3-5 indeholder bestemmelser om de angivelser, som etiketterne obligatorisk skal omfatte. Det fremgår bl.a. af artikel 5, stk. 2, at betegnelserne »Sekt« og »Sekt bestimmter Anbaugebiete« er forbeholdt mousserende kvalitetsvine, henholdsvis mousserende kvalitetsvine fremstillet i et bestemt dyrkningsområde. Artikel 6 angår fakultative benæv-

3 — EFT L 84, s. 1.
4 — EFT L 231, s. 1.

nelser, artikel 7 angår de sprog, på hvilke benævnelserne skal anføres, og artikel 8 fastsætter forpligtelser vedrørende førelsen af varebøger og forskellige dokumenter. Artikel 13, som hører til tredje afsnit, bestemmer generelt, at betegnelsen for og præsentationen af samt reklame for mousserende vine ikke må være fejlagtig eller kunne give anledning til forvekslinger eller være vildledende.

11. Artikel 6, stk. 1, angår anvendelsen af geografiske navne, stk. 2 anvendelsen af navne på vinstoksorter og stk. 3 angår angivelse af benævnelsen »gæring på flaske«. Stk. 4 angår angivelse af benævnelserne »gæring på flaske efter den traditionelle metode«, »traditionel metode«, »klassisk metode« og »klassisk traditionel metode«. Stk. 5 angår anvendelsen af udtryk afledt af geografiske navne i forbindelse med benævnelser vedrørende en fremstillingsproces, og det fremgår, at betegnelsen »champagne« er forbeholdt vine, som har ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse af samme indhold, og stk. 6 angår benævnelsen »Winzersekt« — som er forbeholdt mousserende kvalitetsvine fra et bestemt dyrkningsområde i Tyskland, som opfylder visse betingelser — benævnelsen »crémant« — som er forbeholdt mousserende kvalitetsvine fra et bestemt dyrkningsområde i Frankrig eller i Luxembourg, som opfylder visse betingelser fastsat af den respektive nationale lovgiver [5]. Stk. 7-11 vedrører endelig andre benævnelser, og stk. 12 angår de spørgsmål, som kan være genstand for senere regulering i gennemførelsesbestemmelser.

12. Bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, er således ret detaljerede, og det bør bemærkes, at de tilladte benævnelser henviser til ret præcise forhold for at have høj oplysende værdi for de interesserede kredse. Det bør ligeledes bemærkes, at benævnelserne champagne, Winzersekt og crémant er specielle i den forstand, at kvaliteten af de mousserende vine, som kan bære disse benævnelser, anses for at være særlig høj, fordi de skal opfylde nogle supplerede betingelser i forhold til dem, som skal være opfyldt, for at en vin kan betegnes som mousserende kvalitetsvin fra et bestemt dyrkningsområde.

13. Artikel 5, stk. 6, bestemmer følgende:

»En benævnelse vedrørende en fremstillingsproces, der indeholder navnet på et bestemt dyrkningsområde eller en anden geografisk enhed eller et udtryk afledt heraf, kan kun

5 — Med hensyn til benævnelsen »crémant« har Domstolen ved dom af 18.5.1994 i sag C-309/89, Codorníu (Sml. I, s. 1863), annulleret den tilsvarende bestemmelse i forordning nr. 3309/85 med den begrundelse, at den var en tilsidesættelse af forbuddet mod forskelsbehandling.

anvendes som betegnelse for:

— en mkvbd

— en mousserende kvalitetsvin

— ...

Denne benævnelse er kun tilladt som betegnelse for et produkt, der har ret til en geografisk angivelse som omhandlet i førte afsnit.

Henvisningen til den fremstillingsproces, der benævnes 'méthode champenoise', må dog, hvis den anvendes traditionelt, anvendes sammen med en tilsvarende betegnelse vedrørende denne fremstillingsproces i en periode på fem vinproduktionsår fra den 1. september 1989 for vine, der ikke har ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse 'champagne'.

Anvendelse af en i tredje afsnit omhandlet betegnelse er endvidere kun tilladt, hvis betingelserne i stk. 4, andet afsnit, er opfyldt.«

14. Stk. 4, andet afsnit, bestemmer, at mousserende kvalitetsvine og mousserende kvalitetsvine fra et bestemt dyrkningsområde kan bære benævnelsen »traditionel metode« på visse betingelser, nemlig at den pågældende vin

»a) er gjort mousserende ved en påfølgende gæring på flaske

b) i mindst ni måneder uden afbrydelse er forblevet i kontakt med bærmen og har befundet sig i samme virksomheds anlæg fra cuvéens fremstilling

c) er skilt fra bærmen ved degorgering«.

15. Henvisningen i stk. 5, sidste afsnit, til stk. 4, andet afsnit, indebærer også, at benævnelsen »méthode champenoise« i overgangsperioden er undergivet samme betingelser som anvendelse af betegnelsen »traditionel metode«, dvs. at disse to benævnelser henviser til én fremstillingsproces; det er netop dette punkt, som er grundlaget for

Verwaltungsgericht's ræsonnement og for Winzersekt's argumentation.

16. Winzersekt har udførligt redegjort for den betydning, som benævnelsen »méthode champenoise« har for dens erhvervsvirksomhed, idet denne benævnelse gør det muligt for den at gøre offentligheden bekendt med sin fremstillingsproces. Sammenslutningen har anført, at denne proces adskiller den fra det store flertal af tyske producenter af mousserende vine, idet deres fremstillingsproces er enten metoden med gæring i tanke eller omstikningsmetoden. Af disse to metoder er metoden med gæring i tanke langt den mest udbredte i Tyskland.

Den første af disse metoder består i, at gæringen med henblik på at gøre vinen mousserende sker i tanke, mens den anden indebærer, at denne gæring i lighed med champagnemetoden sker på flaske, og at adskillelsen fra bærmen til forskel fra champagnemetoden sker ved omstikning og filtrering i tank.

17. Winzersekt har anført, at fremstillingsprocessen, når gæringen sker i tanke, er væsentligt kortere, mindre bekostelig og snarere industriel i forhold til champagnemetoden, og at de producenter, der anvender metoden med gæring i tanke, derfor er i stand til at tilbyde deres produkter til forbrugerne til langt gunstigere priser end Winzersekt. Den måde, hvorpå man kan henlede forbrugernes opmærksomhed på sammenslutningens mousserende vine — som bl.a. er karakteriseret ved finheden af deres perlen, og som når forbrugerne gennem et forhandlernet, der er forskelligt fra forhandlernettet for mousserende vine, produceret i tanke — er at anvende benævnelsen »méthode champenoise«. Sammenslutningen ville blive stillet ringere i konkurrencen, og selv dens eksistens ville blive bragt i fare, såfremt den ikke fortsat kunne anvende denne benævnelse. Benævnelsen »traditionel metode« — som ud fra det synspunkt, der ligger til grund for bestemmelserne, anses for at erstatte den her omhandlede, som den er ligeværdig med — har på ingen måde samme tiltrækning, idet den eneste måde at genoprette konkurrenceforholdene på er at pålægge producenter af mousserende vine, fremstillet ved gæring i tanke, en forpligtelse til at betegne deres produkter med benævnelsen »fremstillet ved gæring i tanke«.

18. Winzersekt har gjort gældende, at det er uholdbart at hævde, at »'méthode champenoise' som fremstillingsmetode henviser til champagne ... (og at) begrebet 'méthode champenoise' absolut og 100% er adskilt fra begrebet et geografisk område ...«. Anvendelse af en benævnelse, som kun henviser til en fremstillingsproces for mousserende vin og som på ingen måde vildleder forbrugeren,

kan kun være lovlig. Et forbud mod en sådan benævnelse gør derfor indgreb i Winzersekt's økonomiske dispositionsfrihed [6].

19. Grundene til, at Verwaltungsgericht nærer tvivl om de pågældende bestemmelsers lovlighed i forhold til princippet om fri erhvervsudøvelse, er forklaret således i forelæggelseskendelsen:

Bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, »begrænser sagsøgerens (Winzersekt) erhvervsudøvelse. De foreskriver nemlig bindende for sagsøgeren, at denne ikke længere må sælge sine produkter med den hidtil tilladte benævnelse ...

Formålet med de pågældende bestemmelser er ... at forhindre det urigtige indtryk, at en mousserende vin stammer fra en geografisk enhed, når en sådan anvendes som angivelse af dens fremstillingsmetode.

En sådan forvekslingsfare synes dog ikke begrundet ved begreberne 'méthode champenoise' og 'Champagnerverfahren'. De er nemlig i ca. et århundrede udelukkende blevet anvendt til betegnelse af en fremstillingsmetode og er i mellemtiden blevet så selvstændige, at brugen af dem ikke fremkalder den forestilling, at mousserende vin, der betegnes således, er fra Champagne ...

Der er så meget desto mindre grund til at frygte fare for vildledning, som oprindelsen af de af sagsøgeren producerede mousserende vine klart fremgår af angivelsen af dyrkningsområdet Mosel-Saar-Ruwer.

Herefter fremgår det, at bestemmelserne i artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i forordning (EØF) nr. 2333/92 i det påviste omfang klart ikke er nødvendige af hensyn til forordningens formål. De udgør derfor for så vidt et uforholdsmæssigt og derfor ulovligt indgreb i den frie erhvervsudøvelse.«

20. Rådet, den franske regering og Kommissionen har anført, at de pågældende bestemmelser er lovlige, og har i det væsentlige gjort gældende, at de er nødvendige såvel for at sikre beskyttelse af forbrugeren og en loyal konkurrence som for at beskytte det renommé, som et prestigebetonet produkt som champagne har. Anvendelse af et udtryk, der berøver produktet dets lokale præg, som »metode« er ikke tilstrækkeligt til at undgå, at forbrugeren, når han står over

6 — Winzersekt har ligeledes gjort gældende, at de pågældende bestemmelser er i strid med grundrettigheden til beskyttelse af ejendom, idet de indebærer ekspropriation af den benævnelse, som er substansen i sammenslutningens økonomiske succes, og som udgør en del af dennes aktiver. Jeg vil ikke gå ind i en diskussion af denne opfattelse, da den forelæggende ret, for hvilken sammenslutningen i øvrigt allerede har fremført denne opfattelse, som umiddelbart ikke forekommer begrundet, ikke har anmodet om en undersøgelse af disse bestemmelsers lovlighed på baggrund af denne grundrettighed.

for et produkt, som bærer benævnelsen »méthode champenoise« kan tage fejl med hensyn til produktets oprindelse, og under alle omstændigheder kan dette udtryk fremkalde det indtryk, at dette produkts essentielle kvaliteter er på højde med champagnens.

21. Navnlig Rådet og Kommissionen har som berettigelse for de pågældende bestemmelser henvist til trettende betragtning til forordning nr. 2333/92, der lyder således:

»Som følge af Fællesskabets og medlemsstaternes internationale forpligtelser med hensyn til beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og angivelser om vinenes geografiske oprindelse bør det fastsættes, at benævnelser, der refererer til en fremstillingsproces, kun må indeholde navnet på en geografisk enhed, når det pågældende produkt kan benævnes med dette navn.«

Begge institutioner har anført, at de pågældende bestemmelser fuldt ud indgår i et net af multilaterale eller bilaterale internationale aftaler, som har til formål at beskytte oprindelsesbetegnelser og angivelser af oprindelse, samt i de øvrige fællesskabsbestemmelser, som har samme formål, idet oprindelsesbetegnelser og angivelser af oprindelse ikke alene beskyttes mod direkte vildledende benævnelser, men også mod benævnelser, som omfatter udtryk, der berøver produktets dets lokale præg, f.eks. »som fremstillet i«, »art«, »type«, »mærke« eller »metode«. Sådanne benævnelser har nemlig til formål at udnytte den prestige, der er knyttet til en oprindelsesbetegnelse eller til en angivelse af oprindelse.

22. Rådet har desuden henvist til, at Domstolen i dommen af 10. november 1992, Exportur [7] allerede har anerkendt, at en politik, der har til formål at beskytte oprindelsesbetegnelser og angivelser af oprindelse er lovlige i henhold til fællesskabsretten.

Rådet har desuden gjort gældende, at det ikke har overskredet grænserne for sit skøn ved at indføre disse bestemmelser.

23. Jeg finder det hensigtsmæssigt at erindre om Domstolens praksis, hvorefter

»... såvel ejendomsretten som retten til fri erhvervsudøvelse hører til fællesskabsrettens almindelige grundsætninger. Imidlertid skal disse rettigheder ikke behandles som absolutte forrettigheder, men skal ses i sammen-

7 — Sag C-3/91, Sml. I, s. 5529.

hæng med deres funktion i samfundet. Udøvelsen af ejendomsretten og af retten til erhvervsudøvelse kan derfor underkastes begrænsninger, navnlig inden for rammerne af en fælles markedsordning, forudsat at sådanne begrænsninger er i virkelig overensstemmelse med de formål, som Fællesskabet forfølger i almenhedens interesse, og ikke, når henses til det forfulgte formål, indebærer et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve ejendomsrettens kerne« [8].

24. Det er klart, at de pågældende bestemmelser ikke gør indgreb i selve kernen i retten til fri erhvervsudøvelse. Det spørgsmål, der opstår, er følgelig, om bestemmelserne har formål af almen interesse, og om de ikke uforholdsmæssigt påvirker Winzersekt's situation.

25. Beskyttelse af forbrugerne og sikring af en loyal konkurrence er afgjort formål af almen interesse. Det samme gælder for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser.

26. Sagens kerne er altså spørgsmålet, om afskaffelse af benævnelsen »méthode champenoise« viser sig nødvendig for at nå disse mål, og dermed, om den ikke er en uforholdsmæssig foranstaltning. Rådet og Kommissionen er af den opfattelse, at dette spørgsmål skal vurderes i lyset af de internationale forpligtelser, som Fællesskabet og medlemsstaterne har påtaget sig, og andre bestemmelser i fællesskabslovgivningen.

27. Hverken Rådet eller Kommissionen har imidlertid været i stand til at udpege den multilaterale retsakt, som skulle pålægge Fællesskabet og medlemsstaterne en forpligtelse til at forbyde benævnelsen »méthode champenoise«. De to institutioner har bl.a. henvist til en beslutning, vedtaget af Office international du vin's generalforsamling [9]. Det drejer sig om beslutning nr. 7 fra Office international du vin's 61. generalforsamling den 7. september 1981, som Kommissionen deltog i [10]. Denne beslutning angår ganske vist udtryk, der berøver produktet dets lokale præg, men den giver samtidig mulig-

8 — Dom af 11.7.1989, sag 265/87, Schräder, Sml. s. 2237, præmis 15. Se også dom af 8.10.1986, sag 235/85, Keller, Sml. s. 2897, præmis 8 og 9.

9 — De to institutioner har desuden henvist til Pariserkonventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret af 20.3.1883 (revideret i Stockholm den 14.7.1967), Madridarrangementet om bekæmpelse af falske oprindelsesangivelser (revideret i Lissabon den 31.10.1958) og Lissabonarrangementet om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og deres internationale registrering af 31.10.1958 (revideret i Stockholm den 14.7.1967).

10 — Denne beslutnings indhold er følgende:
»Generalforsamlingen beslutter med hensyn til oprindelsesbetegnelser og geografiske angivelser, for at lette deres praktiske anvendelse, at beskyttelse af oprindelsesbetegnelser eller angivelser af geografisk oprindelse for bestemte vine fastsat af de kompetente nationale myndigheder indebærer afskaffelse af navne, der henviser til betegnelser eller oprindelse som betegnelse for produkter fra vindyrkningssektoren eller lignende produkter, som ikke hidrører fra de angivne steder eller som ikke svarer til de betingelser, der stilles for anvendelse af disse navne, selv hvis disse navne ledsages af benævnelser, som berører produktet dets lokale præg, eller ord som art, type, som fremstillet i, smag eller ethvert andet tilsvarende udtryk, dog med forbehold af særordninger for visse, sædvanligt forekommende enkelttilfælde; ligeledes kan der for de nævnte produkter hverken anvendes mærker, som indeholder disse navne (bestemte oprindelsesbetegnelser eller geografiske oprindelsesangivelser) eller ord, orddele, tegn eller illustrationer, som er egnet til at vildlede med hensyn til det geografiske oprindelsessted.«

hed for at finde »særordninger for visse, sædvanligt forekommende enkelttilfælde«. Det kan vanskeligt hævdes, at der følger konkrete og præcise forpligtelser af denne beslutning; bortset i øvrigt fra den omstændighed, at de forpligtelser, som påtages inden for rammerne af Office international du vin ifølge de foreliggende oplysninger næppe kan betegnes som folkeretlige forpligtelser.

28. Med hensyn til de af Fællesskabet indgåede bilaterale aftaler drejer det sig om generelle bestemmelser, som ikke giver grundlag for at konkludere, at Fællesskabet har villet forbyde betegnelsen »méthode champenoise« med henblik på at beskytte forbrugerne i den pågældende tredjestat [11].

29. Blandt de bilaterale aftaler, som er indgået af medlemsstaterne, har Rådet og Kommissionen bl.a. henvist til en aftale, der er indgået mellem Den Franske Republik og Forbundsrepublikken Tyskland vedrørende beskyttelse af angivelser af oprindelse, oprindelsesbetegnelser og andre geografiske betegnelser af 8. marts 1960 [12]. Denne aftales artikel 2 og 3 bestemmer, at de i aftalens bilag A og B anførte betegnelser udelukkende er forbeholdt enten franske produkter eller tyske produkter. Artikel 4 bestemmer dernæst, at anvendelse af disse betegnelser i strid med artikel 2 og 3 skal bekæmpes. De to institutioner har henvist til aftalens artikel 4, stk. 2, som bestemmer, at anvendelse af benævnelser, som indeholder udtryk, der berøver produktet dets lokale præg, ligeledes skal bekæmpes, og Kommissionen har på dette grundlag gjort gældende, at benævnelsen »méthode champenoise« synes at være i strid med aftalen. Kommissionen fortsætter således i sit skriftlige indlæg: »Denne opfattelse bekræftes af aftalens artikel 5 sammenholdt med artikel 3, punkt c), i protokollen hertil, hvorefter udtrykket 'méthode champenoise' anses for en angivelse af væsentlige karakteristika, som alene franske produkter har; her vedrører forbuddet mod at vildlede udelukkende anvendelsen af sådanne benævnelser for franske produkter, som er den eneste tilladte anvendelse.«

30. Jeg har vanskeligt ved at tilslutte mig denne fortolkning af aftalen. Det er rigtigt, at den ovennævnte bestemmelse i protokollen til aftalen indbefatter »méthode champenoise« i sin opregning af angivelser vedrørende de væsentlige egenskaber, for så vidt angår franske vine, men aftalens artikel 5 fastsætter ikke et forbud mod at anvende denne benævnelse, men bestemmer blot, at »*falske eller vildledende* angivelser vedrørende ... produkternes eller varernes væsentlige egenskaber« skal bekæmpes (min fremhævelse). Da det er ubestridt, at før fællesskabsbestemmelserne var den eneste lovfæstede definition af den fremstillingsproces, der dækkes af benævnelsen »méthode

11 — Rådet og Kommissionen har bl.a. henvist til de aftaler, der er indgået med Østrig, Bulgarien, Ungarn, Rumænien samt Australien. Blandt disse aftaler er der kun grund til at tage én i betragtning — den, der er indgået med Østrig — da det står fast, at de andre aftaler er indgået efter udstedelsen af den her omhandlede forordning — som i øvrigt kun er en bekræftelse af forordning nr. 3309/85, i hvis betragtninger der allerede blev henvist til internationale forpligtelser. Ordlyden af aftalen af 23.12.1988 indgået med Østrig om kontrol og gensidig beskyttelse af kvalitetsvine og »retsinavine« findes i EFT 1989 L 56, s. 2.

12 — Ordlyden af aftalen findes i *Bundesgesetzblatt* 1961, del II, s. 23, samt i *Journal officiel de la République française* af 3.6.1961, s. 5022.

champenoise« definitionen i artikel 161 i den franske code du vin, som blot stillede den betingelse for anvendelse af benævnelsen, at vinen var blevet »gjort mousserende ved naturlig gæring i flasker«, og at benævnelsen derfor også blev almindeligt anvendt af franske producenter uden for Champagne, hælder jeg til den opfattelse — ligesom Verwaltungsgericht Mainz i dens førnævnte dom af 2. februar 1989 — at den ikke kan gøres gældende mod den tyske producent, som anvendte denne fremstillingsproces og betegnelsen, at han har anvendt falske eller vildledende angivelser i den i aftalens artikel 5 forudsatte betydning.

31. Hvad angår Rådets og Kommissionens henvisning til de øvrige fællesskabsbestemmelser, er det ubestrideligt, at der findes fællesskabsbestemmelser vedrørende brug af benævnelser, som indeholder udtryk, der berøver produktets dets lokale særpræg, som f.eks. artikel 40 i forordning (EØF) nr. 2392/89 om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost [13] og artikel 13 i forordning (EØF) nr. 2081/92 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler [14]. Disse bestemmelser er holdt i generelle vendinger og forbyder generelt inden for deres respektive anvendelsesområder udtryk, som berøver produktet dets nationale særpræg, og de ligner artikel 13 i den omtvistede forordning, hvis indhold er følgende:

»Betegnelsen og præsentationen af de i artikel 1, stk. 1, nævnte produkter samt reklame for disse produkter under enhver form må ikke være fejlagtig eller kunne give anledning til forvekslinger eller vildlede de personer, til hvem de er rettet, navnlig for så vidt angår:

— angivelserne i henhold til artikel 3 og 6; dette gælder også, hvis disse angivelser anvendes i oversættelse eller med en henvisning til den faktiske herkomst eller med tilføjelser såsom 'art', 'type', 'metode', 'efterligning', 'mærke' eller lignende

— ...«

32. Efter min opfattelse giver en henvisning til bestemmelser af denne art i andre fællesskabsforordninger næppe noget bidrag til diskussionen om forholdsmæssigheden af artikel 6, stk. 5, i forordning nr. 2333/92, fordi det under alle omstændigheder må undersøges, om disse andre bestemmelser er forholdsmæssige. Jeg mener desuden, at den

13 — EFT L 232, s. 13.
14 — EFT L 208, s. 1.

omstændighed, at der findes en bestemmelse, som artikel 13 i den omtvistede forordning, snarere taler imod den af Rådet og Kommissionen hævdede opfattelse. Såfremt benævnelsen »méthode champenoise« var blevet opfattet som en henvisning til noget andet end en fremstillingsproces, ville denne benævnelse snarere være blevet ramt af det generelle forbud i artikel 13; der ville ikke have været behov for specielle bestemmelser som artikel 6, stk. 5.

33. Det følger altså hverken af internationale forpligtelser eller af andre fællesskabsretsakter, at det er nødvendigt at afskaffe benævnelsen »méthode champenoise«. Der er snarere tale om et »nyt« forbud, som Rådet har indført ud fra et ønske om at forstærke den beskyttelse, som indtil da blev givet champagne, og at undgå enhver risiko for, at forbrugerne vildledes med hensyn til mousserende vins kvaliteter, og spørgsmålet er stadig, om det er uforholdsmæssigt at afskaffe en traditionelt anvendt benævnelse af disse grunde.

34. Jeg vil ikke opholde mig længe ved risikoen for, at forbrugeren vildledes med hensyn til en mousserende vins oprindelse af den omstændighed, at benævnelsen »méthode champenoise« figurerer på flasken. Jeg mener, at denne risiko generelt er minimal og endnu mindre, når det gælder Winzersekt, hvis flasker bærer en etikettering, hvoraf det bl.a. klart fremgår, at salgsbetegnelsen er »Sekt«, at vinen hidrører fra dyrkningsområdet Mosel-Saar-Ruwer og at vinen er fremstillet i Trier, Tyskland.

35. Derimod forekommer det ikke åbenbart, at det argument kan afvises, hvorefter benævnelsen »méthode champenoise« kan vildlede med hensyn til det pågældende produkts egenskaber, og det kan heller ikke udelukkes, at denne benævnelse på uberettiget måde udnytter champagnens renommé. Den oplyste forbruger vil ganske vist vide, at benævnelsen kun henviser til en fremstillingsproces, men risikoen for, at den ikke-oplyste forbruger på grund af benævnelsen tror, at den mousserende vin er på niveau med champagne, er reel, hvorved den konkrete mousserende vins kvalitet i øvrigt har ringe betydning. I denne sammenhæng bør den omstændighed desuden tillægges betydning, at den pågældende forordning indfører en streng ordning for tilladte benævnelser og betingelser for deres anvendelse, og at benævnelsen »méthode champenoise« kan anses for misinformerende, da den i Champagne anvendte fremstillingsproces omfatter flere andre led — som sandsynligvis endog er afgørende for fremstilling af champagne — end dem, der sigtes til med den pågældende benævnelse.

36. Hvad der derudover er af betydning er, at bestemmelserne giver et alternativ — »méthode traditionelle« — til de producenter, som hidtil har benyttet benævnelsen, og dette alternativ giver dem mulighed for at gøre markedet — som at dømme efter Winzersekt's oplysninger synes at være forskelligt fra markedet for vine produceret ved gæring i tanke — bekendt med fremstillingsprocessen for deres mousserende vine. Winzersekt har desuden i en overgangsperiode på otte år haft mulighed for at vænne sine kun-

der til, at »méthode traditionelle« er ligeværdig med »méthode champenoise« og på denne måde undgå eventuelle tab.

Rådet har følgelig søgt at finde den rette balance mellem på den ene side de producenters interesser, som traditionelt har benyttet den pågældende benævnelse, og på den anden side ønsket om at styrke beskyttelsen af oprindelsesbetegnelsen »champagne« og af forbrugerne.

37. På grundlag af disse betragtninger mener jeg, at denne afvejning ikke har ført til et uforholdsmæssigt indgreb i Winzersekt's retsstilling.

38. Tilbage står spørgsmålet om de pågældende bestemmelser er i strid med forbuddet mod forskelsbehandling.

39. Det er fast retspraksis, at dette princip indebærer, at ensartede situationer ikke behandles forskelligt, medmindre en forskellig behandling er objektivt begrundet [15].

Det står fast, at forbuddet mod at anvende den pågældende benævnelse gælder for alle producenter af mousserende vin i Fællesskabet, undtaget dem, der producerer mousserende vin, der har ret til oprindelsesbetegnelsen »champagne«. Den omstændighed, at man har ret eller ikke har ret til den oprindelsesbetegnelse, synes at være en helt objektiv omstændighed, som kan berettige en forskellig behandling; de pågældende bestemmelser indebærer følgelig ikke en tilsidesættelse af forbuddet mod forskelsbehandling.

40. Dommen i sagen Codorníu mod Rådet kan ikke ændre denne vurdering [16]. I denne sag drejede det sig om en benævnelse, som havde været forbeholdt en bestemt gruppe blandt samtlige de producenter, der traditionelt anvendte den, skønt fællesskabslovgiver ikke var i stand til at berettige sit forbud for de øvrige traditionelle brugere. I det her foreliggende tilfælde er det alle de traditionelle brugere af benævnelsen »méthode champenoise«, som det forbydes at anvende den.

Den omstændighed, at visse cognacer fortsat kan bære benævnelser, som indeholder ordet »champagne«, som f.eks. »fine champagne«, »petite champagne« osv., kan heller ikke ændre resultatet.

15 — Se bl.a. dom af 19.10.1977, forenede sager 124/76 og 20/77, Moulins de Pont-à-Mousson, Sml. s. 1795, præmis 17.

16 — Dom af 18.5.1994, sag C-309/89, Codorníu mod Rådet, Sml. I, s. 1853.

41. Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare det af Verwaltungsgericht Mainz forelagte spørgsmål således:

»Gennemgangen af de forelagte spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 6, stk. 5, andet og tredje afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 2333/92.«